

מרואיין ריינר ורנר פאסבינדר ניסיתי לעזוב את גרמניה

אנגלית, כמו "יואש" או "ליקי מארין" (שצולם באנגלית ואחר כך נעשה לו דיכוב גרמנית). האם נוח לך לעבוד באנגלית כמו בגרמנית?

בקולנוע, כמו בשירים, האנגלית טובה יותר. אני חושב על סרטי גרמנית ועוד שה אותם באנגלית. האנגלית מתאימה

בגרמניה נוצרה דמוקרטיה כפוייה מלמעלה, אך בעצם אין בה חופש כלל

יותר לקולנוע, כמו שהגרמנית מתאימה יותר לפילוסופיה.

• מדוע אתה מצדם לא פעם את סרטיך כמו יורד?

בהתחלה היו לכך סיבות כלכליות. ציי למתי לבר, כי רציתי לעשות את הסרטים מהר. היום כבר אין לי צורך לצלם בעצמי. החשוב עבורי הוא שאני יודע לעשות זאת בעצמי, שאני מסוגל לשפוט את התאורה, ושהצלם שלי יכול להבין אותי ואני יכול להסביר לו באופן ישיר מה בדיוק אני רוצה.

• כשהתחלת לעשות סרטים היית מהפכן, שברת כלים. האם החדשנות שלך שייכת לעבר?

לא. אני תמיד מחפש דרכים לחדש בקולנוע. הנה, עתה אני עומד לעשות סרט שונה לגמרי מהסרטים שעשיתי עד היום. זהו סרט המבוסס על רומן של ז'אן ז'נה. אני מנסה לעשות בשפה קולנועית משהו הדומה, מבחינה אסתטית, לציורים של גוייה. בדעתי להשתמש בי אמצעים שונים, שיוכירו אולי את התקור פה המוקדמת ביותר של הסרט האילם — כשהמצלמה לא זזה, כי לא ידעו איך להזיז אותה, והשחור-לבן נראה כמו שגור אה רק משום שהתומר היה כזה.

אומנם, אני עושה את הסרט בצבע ובסינמסקופ, אבל אנסה לצייר במצלמה.

• בסירטך האחרון, "ורניקה ווס", כמו בסרטים רבים אחרים שלך, אפשר למצוא הערות שהתיפרשו כהתייחסות בלתי-איוהדת ליהודים. למשל, רופאה הסוחטת את לקוחותיה, המשעוברים לסמים והמאלצת אותם להוריש לה את כל רכושם, היא ד"ר ב"ץ — שם יהודי טיפוסי.

אני מטפל בחברה הגרמנית. ובחברה הגרמנית יש גם יהודים. לדעתי, היה מסוכן יותר עבורי ומתפשר יותר מצדי, אם רק משום שאני גרמני הייתי אומר שכל היהודים הם טובים. זה לא יהיה נכון. להיפך.

המנסה לשחזר את ההיסטוריה בגרמניה ואת ההיסטוריה של היהודים בה רואה שהיהודים נאלצו לנהוג באופן שלילי כדי להתקיים. זה אידיולוגי לעשות מהר עניין סוד. ניתוח ביקורתי לא יכול להיות אנטישמי. מי שרואה באמת את הסרטים

התוצאה של הדחקה זו היא אותה דמוקרטיה השוררת היום בגרמניה, שאינה אלא אחיזת-עניינים. אמנם, למראה העיתונים ולשמע הרדיו והטלוויזיה כאן, נדמה כאילו יכול כל אדם לבטא את רצונו בצורה חופשית. אבל רק מי ששם ליבו לפינות האפלות והקטנות של הרפובליקה יכול להבין שבעצם אין בה חופש כלל. האם קיים מודד של דמוקרטיה שהיית רוצה לראות בגרמניה?

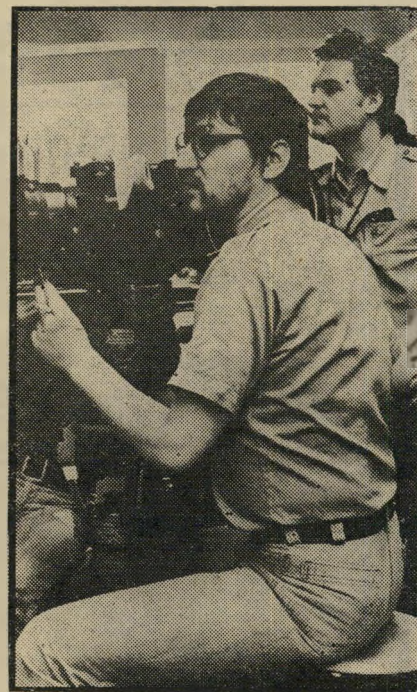
כן. אותה דמוקרטיה הקיימת בצרפת, בבריטניה ובארצות-הברית.

• האם משום כך יש לראות את סרטיך כסרטים פוליטיים?

אני מאמין שכל סרט הנעשה בעולם הוא סרט פוליטי. יש סרטים שהם פוליטיים בפועל, בכך שהם מנתחים בשיטתיות ובכונה מוצהרת את המצבים הפוליטיים השונים, ויש סרטים פוליטיים שאינם מנתחים מאומה, ומשום כך הם מסוכנים.

• האם בנסיון לכתוב מחדש את גירסתך להיסטוריה אין משום התנשאות סובייקטיבית, שגם בה יש סכנה לאמת ההיסטורית?

אני מאמין באובייקטיביות. להיפך, אני חושב שרק בסובייקטיביות כנה ובין-שרלב אפשר להגיע אל האמת. האם המלודרמה, המאמינת

פאסבינדר מצולם סביבות כלכליות

את סרטיך, גם היא הדרך היחידה להגיע אל האמת?

אני מנסה לספר היסטוריה דרך אני שים. לדעתי, כל סיפור על אנשים הוא מלודרמה. מטרה היא לעשות סרטים פוליטיים שהיו מעניינים ופופולריים, כי אם יהיו פוליטיים בלבד, הם יהיו משערי ממים, ואם יהיו מבדרים בלבד, יהיו מסוכנים.

• כל גיבוריך אינם יודעים אף רגע אחד של אושר.

בהחלט. אני רוצה לגרום גם לאדם המודדה עם הגיבורים שלי להרגיש אומלל ולחסר-סיפוק, כך שייצא מן הסרט שלי ויבקש אחרי האושר החסר לו. אני רוצה להרעו בו לאושר. לכן כל הסרטים שלי — על מריה בראון, על לילי מארלן ועל ורניקה ווס — הם לא רק סרטים היסטוריים כי אם גם סרטים פריטיים מאוד.

אלה סרטים על חוסר האפשרות לפתח את הרגשות האמיתיים, או על הפחד מפניהם. גרמניה זו ארץ שאתה פוחד להביע בה רגשות אמיתיים, ולכן אני חושב שהיא מתקרבת במהירות לפאי-סיום מחדש.

• האם היית מעדיף להיות כהיות כי מקום אחר?

הייתי מעדיף להיות בארצו שלי, אם הייתה לפי רוחי. אני גרמני, החושב בגרמנית והעובד בגרמנית. פעם החלטתי לעזוב את גרמניה ואף ניסיתי לעשות זאת, אך הגעתי לנקודה שבה הרגשתי שאני חייב להבין את ארצו שלי. אחרת הייתי היום בני-יורק. עשית כבר כמה סרטים כי

שלי יודע שאני לא יכול להיות אנטישמי.

• מדוע היה על הרופאה היהודי דיה לנהוג באופן שלילי כדי להתקיים?

אני חושב שד"ר ב"ץ למדה מנעוריה דברים נוראים. היא רעה לא מפני שהיא יהודיה, אלא מפני שהחברה לימדה אותה שיהודיה עליה להיות יותר טובה מהאחרים. בדיוק כמו שההמוסקסואלים בי ארץ זו, חייבים להיות לא רק טובים, כי אם יותר טובים מכל האחרים, מפני שהם ההמוסקסואלים. כל מיעוט צריך להיות יותר קדוש מן האפיפיור, כדי להתקיים וכדי להתקבל על ידי החברה.

• פטר בוגדנוביץ' אמר פעם שאפשר למוד את כל ההיסטוריה האמריקאית אם רואים את הסרטים שיש לך פורד. האם גם אתה רוצה שילמדו את ההיסטוריה הזו גרמנית מסרטיך של פאסבינדר?

אני חושב פחות על גיזן פורד ויותר על הקומדיה האנושית אבל אני חושב שמתוך סרטי אפשר יהיה להכיר את ההיסטוריה של גרמניה. אני רוצה בזאת מאוד.

פאסבינדר (שוכב על הריצפה) כהומוסקסואל ב"צל המלאכים" להיות קדושים מן האפיפיור